

UNIVERZITA KARLOVA – FAKULTA PEDAGOGICKÁ

Katedra francouzského jazyka a literatury

ODBORNÝ POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno studenta: Mgr. Petra Čechová

Název práce: Deagentní struktury ve francouzštině

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Jiří Jančík, Ph.D.

Oponent bakalářské práce: PhDr. Eva Müllerová, CSc.

Hodnocení práce:

1. Cíl práce

Mgr. P. Čechová si vytkla za cíl své bakalářské práce obhájit termín „deagentní struktury“ fungující v českém i francouzském kontextu. Vzhledem k tomu, že se ve své studii P. Čechová opírá i o pojetí slovesného rodu a diateze v českém jazyce, stává se tedy cílem práce analýza nejednotnosti pojetí termínu slovesný rod a diateze v jednotlivých pojetích, a to z hlediska definic a rozsahu struktur

I když je možné zkoumat pro vzájemnou provázanost danou problematiku komplexně, tj. při současném uplatnění poznatků syntaxe, sémantiky, teorie komunikace, stylistiky, práce v pojetí P. Čechové je zaměřena čistě gramaticky. V popředí stojí gramatické-morfologické aspekty. P. Čechová uplatňuje konfrontační pohled na výskyt prostředků neosobního vyjadřování v jednotlivých komunikátech, většinou typických pro použití v učebním či odborném stylu.

Dále si stanovila P. Čechová za úkol vytyčení a rozbor hlavních francouzských deagentních struktur z hlediska formy, funkce a odlišností od podobných struktur. Označuje tedy 7 konstrukcí, které za základní francouzské deagentní struktury považuje. Podrobně analyzuje princip pasivní konstrukce, reflexní slovesné formy, neosobní pasivní konstrukce, neosobní reflexní slovesné formy, konstrukce sloves faktitivních, perceptivních ve spojení s infinitivem, konstrukce *se voir* a minulého participia, konstrukce se všeobecným podmětem *on*.

Cíl práce tedy naplnila.

2. Zpracování obsahu

P. Čechová se zaměřila ve zpracování na vytyčení společného následku při použití struktur, a tedy odsunutí sémantické role agentu z pozice subjektu do pozice jiné, vyjádřené aktantem slovesa, který je fakultativní, nebo případně i nevyjádřené. I když P. Čechová poukázala nejprve na tripartitní dělení kategorie slovesného rodu, následně je možné hovořit o postupu třídění na základě binární opozice *agens-patiens*.

Obtížnost zpracování vyplývá ze samotného možného pojetí problematiky, které může být čistě morfologické či víceméně syntaktické nebo i sémantické.

V bakalářské práci jsou zvažovány různé deagentní prostředky, u nichž deagentnost spočívá v dekonkretizaci, respektive nízké míře specifikace nebo absence konatele, patří sem faktitivní, pasivní a reflexivní struktury, bezpodmětové struktury, věty se všeobecným podmětem, neosobní mody, dá se hovořit i o transponovaném užití slovesných osob.

Bakalářská práce odkrývá možnost brát v úvahu např. i pojetí problematiky podle Grepla, Karlíka, a sledovat tedy rozlišení na diatezi subjektovou a objektovou, čili zohlednění syntaktických nebo sémantických aktantů.

Je třeba ocenit i skutečnost, že práce konfrontuje také pojmy v rámci aktuálního větného členění.

3. Formální a jazyková úroveň

Formální požadavky jsou v práci dodrženy, bakalářská práce je psána v českém jazyce, jazyková úroveň vyjadřování v textu je výborná.

4. Přínos práce

V komentáři se zaměříme zejména na dílčí zjištění využitelná v praxi při výuce jazyka.

Velmi cenné je ve zpracování porovnání uchopené problematiky u jednotlivých autorů. Využitelné jsou i dílčí analýzy gramatických kategorií, jasně klasifikován je např. *la voix* v rámci morfologické kategorie slovesa. Pro výuku je použitelný i samotný přístup k pasivní konstrukci, zájemci najdou v textu i mnohé návody vedoucí nejen k pochopení, ale i k použití pasivních konstrukcí. Dále může zpracování na základě svého obsahu napomoci k pochopení souvislostí se samotnými deagentními strukturami o to více, že většina francouzských metodik již přehled těchto struktur nezahrnuje.

Práce je využitelná v plné míře zejména vzhledem k frekvenci deagentních struktur ve francouzském jazyce. Chápeme-li deagentní konstrukce jako hlavní prostředky neosobního vyjadřování, do výuky se mohou promítnout v užití pasivních a reflexivních tvarů sloves.

Závěr:

Jde o zajímavou a originální práci, která přibližuje, mimo jiné přinejmenším stále nezřetelnou a pro výuku francouzského jazyka potřebnou, problematiku slovesného rodu a pasiva. Analýza zde uváděná by mohla usnadnit pochopení všech zmíněných jevů a jejich rozdílů v kontextu francouzské gramatiky. Práce se může tak stát východiskem a inspirací pro učitele ve výuce gramatiky pokročilých studujících, a navíc sloužit i k aplikaci v některých případech, tj. vysvětlování učiva souvisejícího se jmenovanými jevy.

Otázky k obhajobě a další vyjádření, připomínky, náměty pro obhajobu práce:

1. Lze pro potřebu výuky zformulovat zjednodušeně, a současně zřetelně, co je základním kritériem neosobnosti?

2. Proč se může jevit pro český jazyk jednodušší stanovit působení deagentních struktur než pro francouzský jazyk?

3. Ve zjednodušeném měřítku může vyučující francouzského jazyka objevit v učebnicích problematiku v podobě požadovaného srovnání:

Est-ce qu'on peut observer la différence de sens entre le verbe à la forme active, le verbe à la forme pronominale et le verbe à la forme être + le participe passé ? (Prenez par exemple le verbe : installer.)

Doporučení k obhajobě:

Bakalářská práce splňuje veškeré požadavky kladené na tento typ práce - závěrečnou práci v oboru francouzský jazyk a literatura.

Datum: 23.5.2020

PhDr. Eva Müllerová, CSc.

Podpis: